27.10.2021

Kirkon Ulkomaanavun lausunto valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle asiasta HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Kirkon Ulkomaanapu kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta saada lausua kansainvälisestä kehitysyhteistyöstä osana esitystä valtion talousarvioksi vuodelle 2022. **Toivomme, että valiokunta kiinnittää lausunnossaan huomioita erityisesti seuraaviin asioihin:**

1) **Kehitysrahoituksen tasossa ei edetä kohti Suomen YK-sitoumuksen mukaista 0,7 % / BKTL tasoa vaan osuus laskee 0,49 %:iin kun sen 2021 arvioidaan olevan 0,50 %.**
    a. Erityisen valitettavaa on, että hallitus suunnittelee kehitysrahoituksen leikkauksia vuodelle 2023.
    b. Hallitusohjelman kirjausta kehitysrahoituksen tiekartan laatimisesta ei ole toteutettu.
    c. Vähiten kehittyneiden maiden (LDC) osalta Suomi on lähellä 0,2%:n tavoitteen saavuttamista (0,18 vuonna 2022).
    d. Kuten ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa (UaVL 5/2021) hyvin todettiin: ”päätetyllä määrärahaleikkauksella voi olla heijastusvaikutuksia myös Suomen seuraavaan YK:n turvallisuusneuvoston vaalikampanjaan.”
    e. Humanitaarisen avun prosentuaalinen osuus kehitysyhteistyöstä on pudonnut, vaikka tarpeet maailmalla kasvavat.
    f. Rahoituksen kohdentumisen läpinäkyvyyden lisääminen on myönteinen askel.
    g. Varsinaisen kehitysrahoituksen ohella on välttämätöntä varmistaa ulkoministeriön riittävät henkilöresurssit.

2) **Kiitämme kansalaisjärjestöjen rahoituksen vahvistamista osana talousarvioesitystä ja toivomme vahvempaa tukea järjestöjen rahoituksen skaalaamiselle.**
    a. Kansalaisjärjestöille suunnattu rahoitus nousee 79,65 miljoonasta eurosta 87,95 miljoonaan euroon. Tämä lisäys on järjestöjen tekemän työn jatkuvuuden sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistamisen näkökulmasta tärkeä.
    b. Suomen on myös mahdollista saavuttaa isompia kehitystuloksia skaalaamalla tukeaan. Mitä enemmän suomalaiset toimijat saavat EU:n ja kansainvälisten toimijoiden rahoitusta, sitä merkittävämpi ja vaikuttavampi kehityspoliittinen toimija Suomi on.
    c. Skaalaamista voidaan tehdä esimerkiksi tukemalla kansalaisjärjestöjen kansainvälisen rahoituksen hankintaa osallistumalla vaadittujen omarahoitusosuuksien kattamiseen.

3) **Yksityisen sektorin rahoituksen on kohdistuttava myös hauraisiin valtioihin sekä pk-sektorille.**
    a. Vähiten kehittyneissä ja hauraissa maissa tulee pyrkiä hyödyntämään ei vain lahjamuotoista kehitysapua, vaan enenevästi kaikkia kehitysrahoituksen instrumentteja.
    b. YK:n LDC-prosessin puitteissa Suomella mahdollisuus olla aloitteellinen pk-sektorille kohdistetun erityisen ”International Support Mechanism” –väylän luomisessa vähiten kehittyneiden maiden pk-sektorille.

PL 210 (Eteläranta 8)
00131 Helsinki
kirkonulkomaanapu.fi

Kehitysrahoituksen taso edelleen kaukana YK-sitoumuksen tasosta

Kehitysrahoitus tukee köyhyyden vähentämistä kehittyvissä maissa sekä niiden selviytymistä ilmastokriisin aiheuttamista uusista haasteita. **Toivomme, että valiokunta antaa lausunnossaan vahvan tukensa kehitysrahoituksen tiekartalle, josta on selkeä kirjaus hallitusohjelmassa.** Kehitysrahoituksen nostaminen YK-sitoumuksen mukaiselle tasolle käyttää 0,7 prosenttia bruttokansantulosta (BKTL) kehitysyhteistyöhön vaatii pitkäjänteistä sitoutumista. Suomi on edelleen etäällä muista Pohjoismaista. Vuonna 2020 Ruotsin kehitysrahoituksen BKT-osuus oli 1,14 %, Norjan 1,11 % ja Tanskan 0,73 %. **Vuoden 2022 kehitysyhteistyömäärärahojen tasoksi arvioidaan hallituksen talousarvioesityksessä noin 0,49 % bruttokansantulosta, joka on matalampi kuin arvio 2021 toteutuvasta 0,50 % tasosta.**

Erityisen valitettavaa on, että hallitus suunnittelee kehitysrahoituksen leikkauksia vuodelle 2023. Tällä voi olla vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan. Kuten ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa (UaVL 5/2021) hyvin todettiin: ”päätetyllä määrärahaleikkauksella voi olla heijastusvaikutuksia myös Suomen seuraavaan YK:n turvallisuusneuvoston vaalikampanjaan.” Suomi ei yllä hallitusohjelman tavoitteeseen olla ”kokoaan suurempi maailmalla” mikäli kehitysrahoituksen kasvulle ei ole uskottavaa tiekarttaa.

Myönteistä on se, että Suomi on vähiten kehittyneitä (LDC) maita koskevan 0,2 %:n tavoitteen osalta hyvin lähellä tavoitteen saavuttamista (0,18 % vuonna 2022). Kehitysrahoituksen painottamista köyhimmille ja hauraimmille maille pitää edelleen jatkaa.

Pidämme huolestuttavana sitä, **että humanitaarisen avun osuus kehitysrahoituksesta on pudonnut.** Vuonna 2020 kehitysrahoituksesta 10 % meni humanitaariseen apuun, kun vuoden 2022 tasoksi arvioidaan 7 %. Samaan aikaan humanitaarisen avun tarpeet maailmalla ovat vain kasvaneet. Nälänhädän partaalla olevien ihmisten määrä on tämän vuoden huhtikuun jälkeen kasvanut 34 miljoonasta 41 miljoonaan.

On erinomaista, että vuoden 2022 talousarvioesityksessä on aiempaa tarkemmin avattu kehitysrahoituksen kohdentamista niin kehityspolitiikan painopisteiden, monenkeskisten järjestöjen kuin maantieteellisen kohdistumisen osalta. **Kannustamme valiokuntaa edistämään talousarvion kehittämistä entistä läpinäkyvämpään suuntaan.**

Toivomme valiokunnan kiinnittävän huomiota kehitysrahoituksen ohella myös ulkoministeriön riittävien henkilöresurssien varmistamiseen. Esimerkiksi Suomen vaikuttamistyö monenkeskisissä järjestöissä on äskettäin evaluoitu tehokkaaksi, samalla kuitenkin todetaan juuri henkilöresurssien rajallisuuden aiheuttavan haasteita työlle.

Kansalaisjärjestöjen rahoitus ja mahdollisuudet rahoituksen skaalaamiseen

Kiitämme talousarvioesitystä siitä, että kansalaisjärjestöille suunnattu rahoitus nousee 79,65 miljoonasta eurosta 87,95 miljoonaan euroon. Tämä lisäys on järjestöjen tekemän työn jatkuvuuden sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistamisen näkökulmasta tärkeä.

Toivomme, että valiokunta kiinnittää erityistä huomiota mahdollisuuksiin tukea kansalaisjärjestöjen rahoituksen skaalaamista ja osallistumista kansainvälisen rahoituksen hankintaan.

PL 210 (Eteläranta 8)
00131 Helsinki
kirkonulkomaanapu.fi

Suomen on mahdollista saavuttaa isompia kehitystuloksia skaalaamalla tukeaan. Mitä enemmän suomalaiset toimijat saavat EU:n ja kansainvälisten toimijoiden rahoitusta, sitä merkittävämpi ja vaikuttavampi kehityspoliittinen toimija Suomi on. Esimerkiksi Kirkon Ulkomaanavun rahoituksesta jo lähes puolet tulee ulkomailta (mm. EU, YK-järjestöt, muiden valtioiden kehitysrahoitus). Kansalaisjärjestöjen kansainvälisen rahoituksen hankintaa olisi mahdollista tukea osallistumalla vaadittujen omarahoitusosuuksien kattamiseen. Toistaiseksi tällainen mahdollisuus on ollut vain EU-hankkeiden osalta.

Kansainvälisten rahoitusten saaminen edellyttää omarahoitusta. Ehdotamme, että Suomi voisi tukea omarahoitusosuuksia kaikkien kansainvälisten rahoittajien hankkeissa (Suomen kehitysrahoituksen painopisteiden mukaisesti). Tämä lisäisi myös suomalaisten järjestöjen kilpailukykyä ja kestävyyttä. Samalla suomalaisten toimijoiden saamaa rahoitusta voitaisiin merkittävästi kasvattaa.

Pienten ja keskisuurten yritysten rooli kestävän kasvun luomisessa

Afrikan maissa joka vuosi noin 10-12 miljoonaa nuorta tulee työmarkkinoille, mutta uusia työpaikkoja syntyy vain 3 miljoonaa. Tästä näkökulmasta pidämme hyvänä, että selonteko huomioi laajasti työn, yrittäjyyden ja yksityisen sektorin roolin kehityksessä ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Koronan aiheuttaman talouskriisin jälkeen on entistäkin tärkeämpää, että nuoret saavat sellaista koulutusta, joka johtaa työllistymiseen ja toimeentuloon.

Pienet ja keskisuuret yritykset ovat erityisen tärkeitä uusien työpaikkojen syntymisen kannalta. Kuitenkin juuri vähiten kehittyneissä LDC-maissa pk-sektori on alikehittynyt. Puhutaan jopa ”missing middle” –ilmiöstä. Säälliset, paikallista ja globaalia kestävää kehitystä tukevat työpaikat kehittyvissä maissa ovat paitsi näiden maiden, myös EU:n ja Suomen etu. **Toivomme, että lausunnossaan valiokunta antaa tukensa sille, että osana Suomen kestävä talous ja ihmisarvoinen työ –painopistettä, yritystoiminnan tukea suunnataan myös vähiten kehittyneisiin maihin ja erityisesti näiden pk-sektorille.**

- Suomelta tarvitaan kunnianhimoa viedä eteenpäin pk-sektorin tukemista niin omassa kehitysyhteistyössään kuin EU:n Team Europe aloitteiden (TEI) puitteissa.
- Vähiten kehittyneissä ja hauraissa maissa tulee pyrkiä hyödyntämään ei vain lahjamuotoista kehitysapua, vaan enenevästi kaikkia kehitysrahoituksen instrumentteja.
- YK:n LDC-prosessin puitteissa Suomella mahdollisuus olla aloitteellinen pk-sektorille kohdistetun erityisen ”International Support Mechanism” –väylän luomisessa vähiten kehittyneiden maiden pk-sektorille ja kestävien yritysten ekosysteemille yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Kirkon Ulkomaanapu on vahvasti mukana kehittyvien maiden yksityisen sektorin vahvistamisessa FCA Investments -sijoitusyhtiön kautta, jonka liiketoiminnan tarkoitus on tehdä vaikuttavuusinvestointeja pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kehitysmaissa. Kolmessa vuodessa FCAI on sijoittanut 12 miljoonaa euroa rahastojen kautta sekä tehnyt kolme suoraa sijoitusta, joiden avulla vastuulliset yritykset kasvavat ja luovat säällisiä, pysyviä työpaikkoja Afrikan kasvavalle nuorisolle. Mahdollisuus tehdä työtä ja ansaita toimeentuloa edistää merkittävästi yhteiskunnan vakautta ja kehitystä.

Kirkon Ulkomaanavun puolesta lisätietoja antaa:
vaikuttamistyön päällikkö Tapio Laakso, p. 050 536 3280, tapio.laakso@kirkonulkomaanapu.fi

PL 210 (Eteläranta 8)
00131 Helsinki
kirkonulkomaanapu.fi